

“2709 numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 152. maddesi şöyledir:

“Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.

Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse bu iddia, temyiz merciince esas hükümle birlikte karara bağlanır. Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır.

Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.” Başvuruda üzerinde durulması gereken iki husus bulunmaktadır. Öncelikle mahkememizin önüne gelenin bir 'dava' olup olmadığı irdelenmeli, ardından dava olduğuna kanaatine varılırsa 'görülmekte olan bir dava' olup olmadığı belirlenmelidir.

#### 1. Dava Kavramı Hususunda Yapılan Açıklama

Somut norm denetimi yoluna ilişkin Anayasanın 152. maddesi 'Bir davaya bakmakta olan mahkeme' ibaresini taşımaktadır. Bu nedenle ilkin dava terimiyle neyin anlatılmakta olduğu saptanmalıdır. Bir yöntem hukuku kavramı olarak dava, değişik anlam ve boyutlarda düşünülebilir. Dar anlamda dava kısaca, bir çekişme hakkında yargı çözümü istenmesidir. Böyle alındığında, herhangi bir konuda değil, yalnızca bir çekişme hakkında yargı çözümü istenmesi halinde bir davadan söz edilebilecektir. Bu durumda, salt ortada bir çekişme olmadığı için, medeni yargının bir kolu olan çekişmesiz yargıda ve diğer yargı kollarındaki çekişmesiz yargısal istem ve işlerde dar anlamda dava niteliği bulunmayacaktır. Diğer deyişle, çekişme var olmadığı için bir karşı taraf da bulunmayan tek taraflı işlemlerine ilişkin yargısal işlemlere dava denemeyecektir. Yargılama yöntemi açısından dava terimini bu anlamıyla almak gerekli ve doğrudur. Çünkü bir yargısal işlemin dava niteliği taşıyıp taşıyamaması, onun hakkında işletilecek yöntem hukuku kuralları bakımından önemlidir.

Ancak somut norm denetimi açısından dava terimini bu şekilde ve yöntem hukukundaki 'dar anlamda dava' olarak anlamak, dar anlamda dava kavramına sokulamayan pek çok yargısal işlem nedeniyle uygulanacak normların, somut norm denetimine konu edilememesi sonucuna yol açar. Bu durumda, bir yargısal işlem nedeniyle kişilere uygulanabildiği ve onların hukukunu etkileyebildiği halde, salt uygulandığı yargısal işlem dar anlamda dava niteliği taşımadığı için Anayasaya uygunluk denetimi dışında kalan normlar olacaktır. Bunlar hakkında soyut norm denetimi yolunun açık bulunması, diğerinin kapalı tutulmasını haklı kılamaz. Kaldı ki, süreye bağlı olması nedeniyle soyut norm denetiminin her zaman işlemesi mümkün de değildir.

Bu yüzden, Anayasanın 152. maddesindeki dava terimini, tüm yargısal işlemleri kapsayacak genişlikte anlamalıdır. Davayı yargılama ile eşanlam ve genişlikte almak, bu amaca ulaştırabilir. Yargılama 'objektif hukukun bağımsız yargıçlarca belli bir soruna uygulanması' olduğuna göre ona konu olan tüm yargısal işlemler bakımından somut norm denetimi yolu açık olabilecektir.

Bu doğrultuda, aynı maddedeki ' taraflardan biri' belirlemesini de, yerine göre tek taraf olarak anlamalıdır. Bazı kararlarına bakılarak, Anayasa Mahkemesi'nin de dava kavramını böyle anladığı söylenebilir. Anayasa Mahkemesine göre, yargı yoluyla çözümlenmekte olan her iş ve bu anlamda, vasi atanması istemi, yasak hakların geri verilmesi istemi birer davadır.

#### 11. Görülmekte Olan Bir Dava Kavramı Hususunda Yapılan Açıklama

Yöntemine uygun olarak açılmış-başlamış ve yürütülmekte olan her yargılama, Anayasanın 152. maddesi anlamında görülmekte olan davadır. Yürütülmekte olmaktan maksat; esas, görev veya yetki yönlerinden ya da yargılama yöntemine ilişkin bir nedenle hakkında son karar verilerek mahkemece el çekilmemiş olmaktır. Bu, diğer yönüyle, belli bir mahkeme bakımından derdestliktir. Objektif olarak derdest bulunan bir dava, örneğin kesinleşmiş görevsizlik kararını veren mahkeme açısından artık derdest değildir; o mahkeme, kesinleşen görevsizlik kararıyla davadan elini çekmiştir.

Anayasa Mahkemesi'ne göre, davanın görülmekte olma niteliği, işin kendisine gelişinden sonra ortadan kalksa bile aykırılık sorununun incelenmesine devam edilmelidir. Feragat, af, davanın kabulü gibi nedenlerle davanın sonradan ortadan kalktığı durumlarda Anayasa Mahkemesi incelemeyi sürdürmektedir.

#### 111. Somut Olay Bakımından Yapılan Değerlendirme

“Davaya bakılmış ve davanın esası hükme bağlanmış ise artık o davada uygulanan kanunun Anayasaya aykırılığı ile mesele yapılamaz ve olmayışı ile mesele Anayasa Mahkemesine gündemlenemez”. (Prof. Dr.Ergun Özbudun-Türk Anayasa Hukuku 9.baskı.s.414)

“Anayasamızın 152. maddesine göre “bir davaya bakmakta olan mahkeme” diyerek, somut norm denetimi için bakılmakta olan bir davanın olmasını şart koşmaktadır. Gerçekten de, “somut norm denetiminin temel şartı ve ayırıcı özelliği, bu yola ancak bakılmakta olan bir dava dolayısıyla başvurulabilmesidir”. O halde sonuçlanmış bir dava dolayısıyla somut norm denetimi yoluna başvurulmaz. Ancak, somut norm denetimi başladıktan sonra, yani defi yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulduktan sonra, davanın herhangi bir sebeple (kabul, feragat, af, vs) ortadan kalkması durumunda, Anayasa Mahkemesi denetime devam edebileceğine karar vermiştir.” (Prof.Dr.Kemal Gözler-Türk Anayasa Hukuku 2.baskı,s.1072)

Yukarıdaki açıklamalar ışığında somut norm denetiminin temel ve ayırt edici özelliği, bu yola ancak bakılmakta olan bir dava dolayısıyla başvurulabilmesidir. Bu nedenle sonuçlanmış bir dava dolayısıyla somut norm denetimi yapılamaz.

Başvuruya konu somut olay tetkik edildiğinde;

Sanık ... .. hakkında ... Cumhuriyet Başsavcılığının 09/09/2024 tarih, ... soruşturma, ... iddianame sayılı iddianamesi ile 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 18/9. maddesi uyarınca spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişinin, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmak yükümlülüğünü ihlal ettiği iddiasıyla cezalandırılması talep edilmiştir. İddianame, ... 2. Asliye Ceza Mahkemesince kabul edilip 19/09/2024 tarih, ... esas ve ... karar

sayılı kararı ile mahkememize görevsizlik kararı verilerek dosya mahkememize tevzi edilmiş ve ... sayılı esasa kaydedilmiştir.

Mahkememiz, Hakimler ve Savcılar Kurulunun "6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 14 Nisan 2011 tarihinde yürürlüğe girdikten sonra Kurulumuz Birinci Dairesi 12.07.2011 tarih ve 219 sayılı kararı ile, bir asliye/ağır ceza mahkemesi olan yerlerde bu mahkemenin, iki asliye/ağır ceza mahkemesi olan yerlerde ikinci (2) asliye ceza mahkemesinin, ikiden fazla asliye/ağır ceza mahkemesi olan yerlerde üçüncü asliye/ağır ceza mahkemesinin, 6222 sayılı yasa kapsamında ihtisas mahkemesi olarak görevlendirilmesine karar vermiştir." kararı ile 6222 sayılı Kanun kapsamında ihtisas mahkemesi olarak görevlidir. Derdest davada ... Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen bir iddianame (dava açan belge) ve ... 2. Asliye Ceza Mahkemesinin iddianame kabul kararı ve mahkememize tevzi edilmek üzere görevsizlik kararı bulunması sebebiyle, mevcut görülmekte olan bir dava olduğu kanısına varılmıştır.

#### iv. Davada Uygulanacak Bir Kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Olmalıdır

Davada uygulanacak norm kavramının dar yorumlanmaması ve görülmekte olan davayı çözecek ve esasına etkili olacak her türlü kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin itiraz yoluna konu edilebilmesi uygun olacaktır. Aksi düşünce, hüküm kısmında yer bulamayacak olan dolaylı uygulama alanı olan hükümlerin itiraz başvurusuna konu edilememesi durumunu ortaya çıkarır. Bu durum ise, Anayasaya aykırı birçok hükmün uygulanmaya devam edilmesi anlamına gelir. Bu konuda AYM içtihatları da benzer yöndedir. Nitekim, AYM bir kararında; "bir davada uygulanacak yasa kuralı, bakılmakta olan davayı yürütmeye, uyuşmazlığı çözmeye, davayı sona erdirmeye veya kararın dayanağını oluşturmaya yarayacak kuraldır. (AYM, E. 2011/18, K. 2012/53, 11/4/2012 (AYM Kararlar Bilgi Bankası); AYM, E.2015/36,K. 2015/87, 8/10/2015 (AYM Kararlar Bilgi Bankası); AYM, E. 2015/105, K. 2016/133,14/7/2016 (AYM Kararlar Bilgi Bankası))." şeklinde belirleme yapmıştır. Benzer şekilde bir başka kararında AYM "Esasen bir davada uygulama yeri bulunan Kanun hükmü deyim veya kavramı, o davada sadece davayı açan belgede uygulanması istenen hükümler değil, aynı zamanda davanın esasına etkili ve sonucu da değiştirecek nitelikte olup, dolaylı biçimde uygulanacak hükümleri de kapsamaktadır. (AYM, E. 1971/28, K. 1971/64, 08/07/1971 (AYM Kararlar Bilgi Bankası))." şeklinde hüküm kurarak dolaylı olarak uygulanacak, esasa etkili maddelerinde itiraz yoluna konu olabileceğini belirtmiştir.

#### v. Somut Olay Bakımından

Sanık ... hakkında ... Cumhuriyet Başsavcılığının 09/09/2024 tarih, ... soruşturma, ... iddianame sayılı iddianamesi ile 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 18/9. maddesi uyarınca spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişinin, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmak yükümlülüğünü ihlal ettiği iddiasıyla cezalandırılması talep edilmiştir. Bu iddianame kabul edilerek mahkememizde ... sayılı Esasa kaydedilerek kovuşturma aşamasına geçilmiştir. Aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere; 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 18. maddesi davada doğrudan uygulanmaktadır. Bu düzenleme, itiraz kanun yolu ve itiraz mercii gösterilmeksizin, (kanunun lafzından anlaşıldığı üzere) "koruma tedbiri" uygulanmasına dayanak vermekte, ... Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi ile de bu maddenin 9. fıkrası uyarınca sanığın cezalandırılması talep edilmektedir.

## II- İPTALİ İSTENEN NORM İNCELEMESİ:

6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 18. maddesi;

"Seyirden yasaklanma

MADDE 18 – (1) Kişinin, bu Kanunda tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı mahkemece kurulan hükümde, hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verilir. Seyirden yasaklanma ibaresinden kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına girişinin yasaklanması anlaşılır. Hükümün kesinleşmesiyle infazına başlanan seyirden yasaklanma yaptırımının süresi cezanın infazı tamamlandıktan itibaren bir yıl geçmesiyle sona erer. Bu güvenlik tedbirine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte hükmedilmesi halinde, hükümün kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl geçmesiyle bu güvenlik tedbirinin uygulanmasına son verilir. Güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklama kararı 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu hükümlerine göre kaydedilir. (Ek cümle:4/7/2019-7182/13 md.) Bu fıkradaki bir yıllık süreler, ikinci kez seyirden yasaklanma yaptırımına karar verildiğinde üç yıl; üçüncü kez seyirden yasaklanma yaptırımına karar verildiğinde ise beş yıl olarak uygulanır.

(2) Bu madde hükümleri, taraftar gruplarınca spor alanlarının dışında işlenen kasten yaralama, hakaret veya tehdit içeren tezahürat ve mala zarar verme suçları bakımından da uygulanır.

(3) Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından bu tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği takdirde bu yasağın uygulanmasına koruma tedbiri olarak devam edilir.

(4) Koruma tedbiri olarak uygulanan ve güvenlik tedbiri olarak hükmedilen spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirine ilişkin bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına derhal kaydedilir. Bu bilgi bankasına spor kulüplerinin ve federasyonların erişimi sağlanır. Yasaklanan kişilere ilişkin bilgiler, ilgili spor kulüplerine ve yurt dışında yapılacak müsabaka öncesinde müsabakanın yapılacağı ülkenin yetkili mercilerine bildirilir.

(5) Koruma tedbiri olarak uygulanan spor müsabakalarını seyirden yasaklanma tedbiri;

a) Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kaldırılmasına karar verilmesi,

b) Kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilmesi,

c) Sanık hakkında beraat veya düşme kararı verilmesi,

halinde derhal kaldırılır. (Ek cümle:4/7/2019-7182/13 md.) Bu kararlar Cumhuriyet başsavcılığı veya mahkemelerce işlemi yapan kolluk birimine derhâl bildirilir ve kollukça elektronik bilgi bankasına işlenir.

(6) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, hapis cezası yerine seçenек yaptırım olarak tedbire veya hapis cezasının ertelenmesine karar verilmesi halinde, kararın kesinleştiğı tarihten itibaren; önödeme halinde ise, önödeme de bulunduğı tarihten itibaren, bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin uygulanmasına devam edilir.

(7) Alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisinde olduğu açıkça anlaşılan kişi, müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına alınmaz. Bu şekilde belirtilen alanlara giren ve dışarı çıkmamakta ısrar eden kişi zor kullanılarak dışarı çıkarılır ve bu madde hükümlerine göre bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklanır.

(8) Bu madde hükümlerine göre spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiğı müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlüdür. (Ek cümle:4/7/2019-7182/13 md.) Bu yükümlülüğün takibi amacıyla kolluk birimlerinde biyometrik yöntemler de kullanılabilir.

(9) Sekizinci fıkradaki yükümlülüğe aykırı hareket eden kişi, her bir müsabaka için yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

(10) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanma kararı verilen kişi, yasak süresince spor kulüplerinde ve federasyonlarda ve taraftar derneklerinde yönetici olamaz; spor müsabakalarında hakem, temsilci veya gözlemci olarak görev yapamaz." şeklindeki kanun düzenlemesinin hukuk devleti ilkesi, adil yargılanma hakkı, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkesine aykırı olduğu; buradan hareketle Anayasa'nın 40., 36. ve 2. maddelerine aykırılık barındırdığı kanaatiyle iptali istenmektedir.

### III- NORMUN ANAYASAYA AYKIRILIĞI SAVI:

#### 1. Hukuki Açıklamalar

Anayasa'nın 40. maddesi açısından

Madde metni;

"XV. Temel hak ve hürriyetlerin korunması

MADDE 40- Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.

(Ek fıkra: 3/10/2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.

Kişinin, resmî görevliler tarafından vâki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır." şeklinde düzenlenmiştir. Mahkememize konu davada 40. maddenin özellikle 2. fıkrası önem arz etmektedir. Tarafımızca somut norm denetimine başvurunun en önemli dayanağı, 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 18. maddesinde seyirden

yasaklama tedbiri uygulanan kişilerin, bu tedbir kararına karşı başvuru hakkına sahip olmaması; madde metninde başvuru mercii ve süresinin gösterilmemesidir.

Kolluk kuvveti tarafından düzenlenen, "tedbir uygulandığına dair 20/02/2023 tarihli tebliğ tebellüğ belgesinin" incelenmesinde; herhangi bir itiraz mercii, itiraz süresinin ve sanığın imzadan imtina sebebinin yazılı bulunmadığı görülmüştür.

Bu haliyle hukuka uygun bir tedbir kararının bulunmadığı, idarenin iş ve işlemlerinde itiraz mercii ve süresini göstererek açıklayıcı bir şekilde hareket etmesi gerektiği, bu hususun Anayasa'nın 40/2. maddesinde düzenlendiği, usule uygun verilmiş bir tedbir kararı bulunmadığından bunun ihlal edilmesinin de mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

İptali istenen kanun maddesi bu haliyle kanun yolu ve süresi belirtilmeden düzenlendiği için Anayasa'ya aykırıdır.

#### Anayasa'nın 36. maddesi açısından

Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlendiği şekilde; "Herkes, meşrû vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." Anayasa'da düzenlenen adil yargılanma hakkı aynı zamanda evrensel bir insan hakkı olup Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin de 6. maddesinde düzenleme alanı bulmuştur. Söz konusu düzenleme kişilerin yargı mercileri önünde iddia ve savunma hakkını meşru vasıtalarla faydalanmak suretiyle kullanabileceğini vurgulamaktadır. 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 18. maddesinde; seyirden yasaklama tedbiri uygulanan kişilerin, bu tedbir kararına karşı mahkeme/hakimlik nezdinde başvuru mercii ve süresinin gösterilmemesi ve böylelikle tedbir kararına maruz kalan kişilerin başvuru hakkına sahip olmadığı anlaşılmaktadır. Bu haliyle hakkında tedbir kararı uygulanan kişilerin yargı mercileri önünde bu tedbire karşı başvuru imkanı verilmeyerek adil yargılanma hakkının ihlal edilmesi Anayasa'ya aykırıdır.

#### 3- Anayasa'nın 2. maddesi Açısından

Anayasa'nın 2. maddesi; "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir." ifadesi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğunu belirtmiştir. Olayımızla ilgili olarak hukuk devleti ifadesinin doktrin ve AYM içtihatları ışığında kısaca açıklanmasında fayda vardır.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "belirlilik"tir. Bu ilkeye göre, kanun düzenlemelerinin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir tereddüde ve şüpheye yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu tedbirler içermesi de gereklidir. Belirlilik ilkesi, hukuki güvenlikle bağlantılı olup birey hangi somut eylem ve olguya hangi hukuki müeyyidenin veya neticenin bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını belirler. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. (Anayasa Mahkemesi 26.12.2013 gün ve E.2013/67, K2013/164) Hukuk devletinin unsurları, doktrininde de belirlenmiş olup, bunlardan konuyla ilgili iki tanesi "hukuki güvenlik" ve



“belirlilik” ilkeleridir. Bireyin devlete güven duyması, ancak hukuki güvenliğin sağlandığı bir hukuk devleti düzeninde mümkün olabilecektir. Anayasada öngörülen temel ve hürriyetlerin kullanılması ve insan haklarının insan hayatına egemen kılması için Devlet, bireylerin hukuka olan inançlarını ve güvenlerini korumakla yükümlüdür. (Anayasa Mahkemesi 2015/94 E. 2016/27 K. 14.10.2015 T.)

Doktrinde hukuki güvenlik ilkesinin gerekleri de şu şekilde sıralanmıştır.

- 1- Devlet faaliyetleri, önceden öngörülebilir, tahmin edilebilir olmalıdır.
- 2- Devlet faaliyeti, önceden hukuk kurallarıyla düzenlenmiştir.
- 3- Hukuk düzeninde mümkün olduğunca hukuki istikrar sağlanmalıdır.
- 4- İdarenin tek yanlı işlem yapma üstünlüğüne karşı, güvece niteliğindeki kurallarla (bireylere katılma, dinleme ve savunma hakkı gibi haklar tanınarak) birey ile idare arasında denge sağlanmalıdır.
- 5- İdare, bireyin haklı beklentilerine uygun davranmalıdır.
- 6- Yasal düzenlemelerde hukuka ve devlete olan güveni zedeleyici hususlardan kaçınılmalıdır.
- 7- Devlet kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirilebilmesi için hukuk güvenliğinin sağlandığı bir hukuk devleti yaratmalıdır. (Prof. Dr. Bahtiyar Akyılmaz, Prof. Dr. Murat Sezginer, Doç. Dr. Cemil Kaya- Türk İdare Hukuku-Ankara 2009, 5.130.131)

Bu bilgiler ışığında belirlilik ilkesinin Anayasa'nın 2. maddesinde öngörülen hukuk devleti ilkesinin gerekliliklerinden biri olduğu, dolayısıyla belirlilik ilkesine aykırılığın, hukuk devleti ilkesine ve bunun tabii sonucu olarak Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık içereceğinin kabulü gerekmektedir. Belirlilik ilkesi ise AYM'ye göre; "yasal düzenlemelerin hem kişiler hem idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir (AYM 2013/39 E. 2013/65 K. 22/05/2013 T.) Başka bir kararında AYM belirlilik ilkesi için, "birey, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye ne tür müdahale yetkisini doğurduğunu, kanundan öğrenebilme imkanına sahip olmalıdır." (Murat Daş, B. No: 2013/3063, 26/06/2014, B. 42) şeklinde tanım yapmıştır. AİHM, hukuki kesinlik ilkesinin Sözleşme'nin bütün maddelerinde zımnen bulunduğunu belirtmektedir (Beian/Romanya (No.1), B. No. 30658/05, 06/12/2017, § 39). AYM de belirlilik ilkesini içinde barındıran adil yargılanma hakkının, “uyuşmazlıkların çözümlenmesinde hukuk devleti ilkesinin gözetilmesini” gerektirdiğini, hukuk devleti ilkesinin ise “Anayasa'nın tüm maddelerinin yorumlanması ve uygulanmasında göz önünde bulundurulması zorunlu olan bir ilke” olduğunu vurgulamaktadır (Tasfiye Halinde Dis Reklam Elek. Bilg. Turz. San. ve Tic. Ltd. Şti., B. No: 2016/55435, 8/9/2020, § 36). İptali istenen maddeye dayanılarak işletilen kararların tek yanlı bir idare kararı olduğu, bu kararlara karşı taraflara mutlaka katılma, dinleme ve savunma hakkı verilmesi gerektiği AİHM, AYM içtihatları ve doktrin görüşünde de kabul edilmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında itiraz yoluna konu edilen kanuni düzenlemenin belirlilik ilkesine ve dolayısıyla Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine aykırılık taşıdığı düşünülmektedir. Sonuç olarak Anayasa'ya aykırı normun iptali gerekliliğinin hasıl olduğu kanısı ile itiraz yoluna başvurulmuştur.

#### 11. Somut Olay Bakımından Yapılan Değerlendirme

Sanığın ilimizde oynanan 05/02/2023 tarihinde Dodurgaspor-İçköyspor takımları arasında oynanan 1. Amatör Futbol Ligi müsabakasında 6222 sayılı sporda şiddet ve düzensizliğin önlenmesine dair kanun kapsamında hakkında işlem yapıldığı, koruma tedbiri olarak seyirden yasaklama tedbiri uygulandığı, şüphelinin en yakın kolluk birimine müracaat etmesi gerektiği halde müracaat etmediğinin tespit edilmesi üzerine soruşturmaya başlanıldığı,

Sanığa ön ödeme makbuzunun tebliğ edildiği ancak yasal süre içerisinde sanığın ödemeyi yaparak ödendi makbuzunu Cumhuriyet Başsavcılığına getirmediği, bu haliyle seyirden yasaklı sanığın kolluk kuvvetine müracaat etmemek suretiyle atılı suçu işlediği iddiasıyla kamu davası açılmıştır.

Kolluk kuvveti tarafından düzenlenen, "tedbir uygulandığına dair 20/02/2023 tarihli tebliğ tebellüğ belgesinin" incelenmesinde; herhangi bir itiraz mercisinin, itiraz süresinin ve sanığın imzadan imtina sebebinin yazılı bulunmadığı görülmüştür.

Bu haliyle hukuka uygun bir tedbir kararının bulunmadığı, idarenin iş ve işlemlerinde itiraz mercii ve süresini göstererek açıklayıcı bir şekilde hareket etmesi gerektiği, bu hususun Anayasa'nın 40/2. maddesinde düzenlendiği, usule uygun verilmiş bir tedbir kararı bulunmadığından bunun ihlal edilmesinin de mümkün olmadığı kanaatine varılmıştır.

Düzenlenişi ve lafzı itibarıyla seyirden yasaklama ve kolluğa başvurma yükümlülüğü bir tedbir karardır. Türk Ceza Hukuku Mevzuatı incelendiğinde tedbir kararları itirazı kabil kararlardır. Usul kurallarının uygulanmasında kıyas yasağı bulunmadığı dikkate alınarak 6222 Sayılı Kanunun 18. maddesine dayanarak uygulanan tedbir kararlarında da itiraz yolunun belirtilmesi gerekir. Ancak iptali istenen Kanun maddesinde herhangi bir itiraz mercii ve süresi düzenlenmemiştir.

Tüm bu açıklamalar ışığında Anayasa Mahkemesi nezdinde somut norm denetimi yoluna başvurmak gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

**KARAR:** Yukarıda açıklanan gerekçelerle;

1- 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun 18. maddesi;

"Seyirden yasaklanma

**MADDE 18 – (1)** Kişinin, bu Kanunda tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı mahkemece kurulan hükümde, hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verilir. Seyirden yasaklanma ibaresinden kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına girişinin yasaklanması anlaşılar. Hükümün kesinleşmesiyle infazına başlanan seyirden yasaklanma yaptırımının süresi cezanın infazı tamamlandıktan itibaren bir yıl geçmesiyle sona erer. Bu güvenlik tedbirine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte hükmedilmesi



halinde, hükmün kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl geçmesiyle bu güvenlik tedbirinin uygulanmasına son verilir. Güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklama kararı 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu hükümlerine göre kaydedilir. (Ek cümle:4/7/2019-7182/13 md.) Bu fıkradaki bir yıllık süreler, ikinci kez seyirden yasaklanma yaptırımına karar verildiğinde üç yıl; üçüncü kez seyirden yasaklanma yaptırımına karar verildiğinde ise beş yıl olarak uygulanır.

(2) Bu madde hükümleri, taraftar gruplarınca spor alanlarının dışında işlenen kasten yaralama, hakaret veya tehdit içeren tezahürat ve mala zarar verme suçları bakımından da uygulanır.

(3) Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından bu tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği takdirde bu yasağın uygulanmasına koruma tedbiri olarak devam edilir.

(4) Koruma tedbiri olarak uygulanan ve güvenlik tedbiri olarak hükmedilen spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirine ilişkin bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına derhal kaydedilir. Bu bilgi bankasına spor kulüplerinin ve federasyonların erişimi sağlanır. Yasaklanan kişilere ilişkin bilgiler, ilgili spor kulüplerine ve yurt dışında yapılacak müsabaka öncesinde müsabakanın yapılacağı ülkenin yetkili mercilerine bildirilir.

(5) Koruma tedbiri olarak uygulanan spor müsabakalarını seyirden yasaklanma tedbiri;

- a) Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kaldırılmasına karar verilmesi,
- b) Kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilmesi,
- c) Sanık hakkında beraat veya düşme kararı verilmesi,

halinde derhal kaldırılır. (Ek cümle:4/7/2019-7182/13 md.) Bu kararlar Cumhuriyet başsavcılığı veya mahkemelerce işlemi yapan kolluk birimine derhâl bildirilir ve kollukça elektronik bilgi bankasına işlenir.

(6) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına, hapis cezası yerine seçenек yaptırım olarak tedbire veya hapis cezasının ertelenmesine karar verilmesi halinde, kararın kesinleştiği tarihten itibaren; önödeme halinde ise, önödemede bulunduğu tarihten itibaren, bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirinin uygulanmasına devam edilir.

(7) Alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde etkisinde olduğu açıkça anlaşılan kişi, müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına alınmaz. Bu şekilde belirtilen alanlara giren ve dışarı çıkmamakta ısrar eden kişi zor kullanılarak dışarı çıkarılır ve bu madde hükümlerine göre bir yıl süreyle spor müsabakalarını seyirden yasaklanır.

(8) Bu madde hükümlerine göre spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde,

müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlüdür. (Ek cümle:4/7/2019-7182/13 md.) Bu yükümlülüğün takibi amacıyla kolluk birimlerince biyometrik yöntemler de kullanılabilir.

(9) Sekizinci fıkradaki yükümlülüğe aykırı hareket eden kişi, her bir müsabaka için yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

(10) Bu Kanun hükümlerine göre hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanma kararı verilen kişi, yasak süresince spor kulüplerinde ve federasyonlarda ve taraftar derneklerinde yönetici olamaz; spor müsabakalarında hakem, temsilci veya gözlemci olarak görev yapamaz."

şeklindeki düzenlemenin yukarıda açıklanan nedenler ile hukuk devleti ilkesi, adil yargılanma hakkı, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkesine gereğince Anayasa'nın 40., 2. ve 36. maddesine aykırılık oluşturduğundan bahisle İPTALİ İSTEMİ ile RESEN ANAYASA MAHKEMESİNE İTİRAZ YOLU İLE MÜRACAAT EDİLMESİNE VE BU HÜKMÜN İPTALİNİN İSTENİLMESİNE,

2- Yukarıda açıklanan gerekçe ile YARGILAMANIN DURMASINA;

3- 6216 numaralı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesi uyarınca;

3- a- Başvuru kararının aslı ile tutanağın ve dava dosyasında yer alan evrakın onaylı birer örneğinin oluşturulacak dizi listesine bağlanılarak bir dosya halinde ANAYASA MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE,

3- b- Başvuru dosyasının Anayasa Mahkemesine tebliğinden itibaren BEŞ AY BEKLENİLMESİNE, bu süre içinde karar verilmezse işbu davanın yürürlükteki hükümlere göre (Anayasa Mahkemesinin kararı esas hakkında karar kesinleşinceye kadar gelirse Anayasa Mahkemesi hükmüne uyulması koşuluyla) SONUÇLANDIRILMASINA, Karar verildi."